

Mazání a ošetřování skluznice běžeckých lyží

Skluznici běžeckých lyží je třeba již před prvním použitím a poté pravidelně impregnovat skluzným voskem - parafinem. Parafin zajišťuje dobrý skluz a chrání skluznici před vysoušením, oxidací během uskladnění a nadměrným mechanickým opotřebením. Špatně ošetřovaná skluznice má našedlou barvu a na povrchu chloupky, lyže nejedou. Skluz lyže je totiž založen na principu klouzání navoskované skluznice po mikroskopické vrstvičce vody, která vzniká táním sněhových krystalků při tření skluzných částí lyže o sníh. U běžek na bruslení se voskuje skluznice po celé délce, u lyží na klasiku rozlišujeme skluzné plochy (špička a patka), které se voskují parafinem a mazací komoru, kam nanášíme stoupací vosk.

Protismyk

Samostatnou kategorií jsou běžky s protismykem (se šupinami), u nichž voskujeme opět pouze skluzné plochy parafinem, mazací komoru se nedoporučuje mazat vůbec, protože je velmi obtížné odstranit z šupin zbytky vosku. Stoupací vosk v mazací komoře nahrazují vyfrézované šupiny, které se při odrazu zařiznou do sněhu a nedovolí lyži podklouznout zpět. Přestože je u nás obecně nedůvěra k běžkám s protismykem a jsou považované za variantu pro začátečníky, mají tyto lyže i řadu výhod. Obecně lze říct, že běžky s protismykem nejsou příliš vhodné na led nebo do extrémně měkkého prašanu, kdy se protismyk nemá do čeho zařiznout, a nepojedou nikdy tak dobře jako správně namazané lyže s hladkou skluznicí, odpadá však čas strávený mazáním a ušetříte za stoupací vosky. Nejvíce oceníte protismyk při proměnlivých teplotních podmínkách okolo nuly, kdy se vaši kolegové s hladkou skluznicí budou marně trápit hledáním vhodného stoupacího vosku.

Mazací komora

U lyží na klasiku s hladkou skluznicí určujeme správnou délku mazací komory. Lyže by měla mít optimální délku i tuhost pro konkrétního lyžaře tak, aby délka mazací komory byla alespoň 45 cm. Správnou délku mazací komory nám změří v servisu na speciálním přístroji nebo můžeme použít tzv. papírovou metodu. Při ní se běžky položí na dostatečně dlouhou, rovnou a hladkou podložku a lyžař se na ně postaví a zatíží je oběma nohama současně. Druhá osoba pohybuje kancelářským papírem v prostoru oblouku pod vázáním a označí krajní polohy kontaktu skluznice lyže s podložkou. Mazací komora pro klisterové vosky je o něco kratší než pro tuhé vosky.

Mazání skluzným voskem - parafinem

Při mazání skluznými vosky dochází ke vstřebávání parafinu do pórů skluznice a tím se snižuje tření lyže ve skluzu. Před voskováním se skluznice jemně kartáčuje bronzovým kartáčem a očistí od přebytečných chloupků. Tím se odstraní nečistoty, částečně se obnoví struktura skluznice a otevřou se její póry pro zvýšení absorpce vosku.

Tuhé vosky se rozehtívají a zažehlují speciální žehličkou a po vychladnutí se setře přebytečný vosk plexi škrabkou (i z drážky), překartáčuje měkkým kartáčem a vyleští netkanou textilií. Při zažehlování je třeba hlídat dostatečnou vrstvu vosku a teplotu, aby nedošlo ke spálení skluznice. Pastový vosk se roztírá za studena a nezažehluje se, po zaschnutí se pouze překartáčuje a přeleští. Pastový vosk nenahradí zcela tuhé parafiny, protože se nedostane tak hluboko do skluznice, lze jej doporučit spíše jako nouzové řešení pro turistiku na lyžích.

Mazání stoupacím voskem

Do mazací komory lyží pro klasiku se maže stoupací vosk. Ten zajišťuje dobrý odraz tím, že se krystalky sněhu při zatížení jedné lyže (prošlápnutí mazací komory) zaboří do vosku, ale zároveň

nesmí brzdít při skluzu (nesmí zasahovat do skluzných zón). Stoupací vosky rozlišujeme tuhé, které jsou určeny na jemnozrnný sníh (prašan), a tekuté klistery na hrubozrnný sníh (jarní firn), který změkkl a znovu přemrzl. Pro první mazání je možné prostor mazací komory lehce zdrsnit brusným papírem č. 150 -180, vždy podélně a tak, aby se nezasáhlo do skluzných zón lyže, poté očistit hadříkem nebo papírem.

Jako základní vrstvu zažehlíme zelený nebo modrý klister nebo Skivo Skare. Další vrstvy nanášíme dle aktuální teploty. Na jemnozrnný sníh tuhý vosk v několika tenkých vrstvách, každou další v kratší délce než předchozí a pečlivě rozetřít korkem. Na hrubozrnný sníh se aplikuje klister, nanášíme tenkým čárkami ve tvaru stromečku od středového žlábků ke kraji lyže a roztíráme prstem nebo plastovou stěrkou. Modrý a zelený klister lze zažehlit a přetáhnout prstem, červený a žlutý se nezažehlují. Mezi jednotlivými vrstvami je potřeba nechat vosk na lyži vychladnout a ztuhnout, poslední tah při roztírání je vždy ze shora dolů (po směru jízdy).

Problémy při mazání

Jestliže lyže podkluzují, zkuste nanést ještě jednu vrstvu stejného vosku případně prodloužit mazací komoru o 2-3 cm dopředu. Pokud to nepomůže, zkuste nanést měkký vosk. Občas se může stát, že lyže podkluzují, protože se na měkkém vosku vytvoří vrstvička ledu, kterou je potřeba nejprve rozehrát třením korkem a poté nanést tvrdší vosk.

Opačným problémem je, když se nám lepí sníh na skluznici, lyže nejedou, zadržávají se. To je způsobeno příliš měkkým voskem. Vosk je potřeba seškrábnout a namazat tvrdším voskem. Obecně lze doporučit mazat raději tvrdším voskem a podle potřeby domazat měkký vosk.

Obecné zásady mazání

Vosky nanášíme nejlépe v čistém prostředí při pokojové teplotě na do sucha očištěnou a vhodně připravenou skluznici, na předchozí vrstvy mažeme jen pokud zůstane původní vosk čistý a jeho typ odpovídá aktuální teplotě. Nanášíme raději více tenkých vrstev než 1 silnou, při kombinaci vosků tvrdší vosky dospodu. Vosky zažehlené žehličkou lépe přilnou ke skluznici, používají se do podkladu. Poslední vrstvy stoupacího vosku nezažehlujeme kvůli lepším stoupacím vlastnostem. Po nanesení vosku je dobré nechat lyže vychladnout venku položené na bok. Po důkladném čištění skluznice čističem je vždy potřeba skluzné části pečlivě napustit parafínem, jinak vysychá a lyže správně nekloužou. Čištění skluznice lze provádět i kartáčováním nebo zažehlením žlutého parafínu, který vytáhne nečistoty, a jeho stržením.